

VERSLAG VAN DE BIJeenKOMST VAN VERTEGENWOORDIGERS VAN EEN
AANTAL POLITIEVERBINDINGEN, GEHOUDEN OP DINSDAG 13 SEPTEMBER
1966 te 's-GRAVENHAGE.
=====

Aanwezig zijn:

Van de politieverbindingen:

- Velsen
- Delft
- Almelo
- Alkmaar (R.P.)
- Leiden
- Emmen
- Emmen
- Amsterdam (R.P.)
- 's-Gravenhage (Kon. Marechaussee)
- Winschoten (R.P.)
- Deventer
- Hengelo (O)
- Vlaardingen
- Nijmegen (R.P.)
- Zaandam
- Schiedam
- Velsen
- Apeldoorn
- 's-Gravenhage (Kon. Marechaussee)

Van de B.V.D.:

Mr. J. S. SINNINGHE DAMSTÉ (voorzitter)

Drs. A. KUIPERS

Jhr. M. de SAVORNIN LOHMAN

A. De Chinese affaire

Na opening van de vergadering deelt Mr. DAMSTÉ mede, enige toelichting te willen geven op het recente incident met de Chinese Vertegenwoordiging hier ter stede. Kort geresumeerd komt de zaak hierop neer, dat een Chinese ingenieur, deelnemer aan een lascongres, op zaterdag 16 juli l.l. gewond op straat voor een pand van de Chinese Vertegenwoordiging te 's-Gravenhage werd aangetroffen. Na per ambulance vervoerd te zijn naar het Rode Kruis Ziekenhuis, werd de betreffende ingenieur daar op slinkse wijze door enige functionarissen van de Chinese Vertegenwoordiging naar het gebouw van die Vertegenwoordiging ontvoerd. De artsen hebben ernstige bezwaren geuit tegen het onttrekken aan medische bijstand en het onder deze omstandigheden onverantwoorde vervoer van betrokkene. Voorts werd een gerechtelijk vooronderzoek gevorderd. Dr. . . . stelde in een later stadium vast, dat de wonden van de inmiddels overleden ingenieur niet door slagen, maar door een val van een hoogte van verscheidene meters veroorzaakt moesten zijn. Tijdens het incident waren er slechts drie leden van de lasdelegatie in het betrokken gebouw. Het verzoek van de Rechter-commissaris om de Chinezen van de lasdelegatie te horen werd niet gehonoreerd. Het vertrek van deze delegatie werd daarop belet. Ook de Minister van Justitie bepaalde, na zijn terugkeer van verlof, dat verhoor van de delegatieleden diende plaats te vinden. Als represaille werd daarop onze Zaakgelastigde in Peking, de heer Jongejans, tot persona non grata verklaard, terwijl hem een uitreisvisum werd onthouden. De zaak is thans uitgelopen op een prestige- en slijtageslag. Aanvankelijk leverde de BVD het leeuwenaandeel in de bewaking bij de Legatie teneinde de eventueel ontvluchtende Chinezen te kunnen volgen. Sinds vaststaat, dat de bewaking als hoofdtaak gezien moest worden, is de BVD alléén met een liaison vertegenwoordigd. De Haagse Politie verzorgt met enige Rijkspolitie-assistentie de verdere bewaking.

Een pikante bijzonderheid is, dat de journalist erin slaagde bij de Chinese Vertegenwoordiging binnen te dringen, waar men hem ontstemd mededeelde, dat de BVD pogingen gedaan zou hebben de Chinese ingenieur te laten afspringen.

Mr.DAMSTÉ verklaart, dat de BVD geen démenti heeft gegeven. Noch door de BVD, noch door de Amerikanen is - zoals de pers wel beweert - een poging gedaan om defectie te bewerkstelligen. In eigen kring is de BVD ervan overtuigd, dat de ingenieur in een opwelling tevergeefs heeft getracht te vluchten. Het beleid van de Nederlandse Regering zal nu bepalend zijn voor de duur van de verdere belegering van het gebouw van de Chinese Vertegenwoordiging.

B.

C. Het verstrekken van politieke antecedenten

Als laatste punt van de agenda houdt drs. A. KUIPERS een inleiding over het bovenstaande onderwerp. Hij betoogt, dat waarschijnlijk niemand van de aanwezigen tegen de stelling is, dat het verstrekken van politieke antecedenten tot het noodzakelijke minimum moet worden beperkt. De problemen komen echter eerst bij de toepassing. De heer KUIPERS memoreert de periode van het ontstaan van de Dienst: de tijd van het ontstaan van de koude oorlogssfeer en de machtsovername in Tsjechoslowakije in 1948. Met dit voorbeeld voor ogen werd sterker aangedrongen op een juiste beveiliging van onze bedrijven, o.a. door onbetrouwbare (lees: communistische) elementen te weren. In 1953 waren wij een groot aantal jaren verder. De verstrekking van politieke antecedenten begon meer kritische aandacht te krijgen. De vraag rees of de exploitatie niet ver buiten de perken was getreden. Vanaf die tijd werd een campagne ingezet om de uitwisseling van inlichtingen in betere banen te leiden. Diverse circulaire's, zoals die betreffende verjaringstermijnen van politieke gegevens e.a., verschenen, doch niet duidelijk werd in welke gevallen bijvoorbeeld politieke antecedenten moesten worden verstrekt. In nauwe samenwerking met de politieverbindingen werden daarna de bekende "Aanbevelingen voor de verstrekking van politieke antecedenten" opgesteld, welke na goedkeuring door de Minister van Binnenlandse Zaken aan de Burgemeesters werden toegezonden ter uitvoering door de lokale politie-organen. Deze "Aanbevelingen" zijn reeds enige tijd van toepassing en beogen ook het verstrekken van inlichtingen zoveel mogelijk te beperken. De naleving is in vele opzichten

niet verlopen zoals beoogd was. De BVD kon tot op heden ook niet duidelijk stelling nemen ten aanzien van de vraag voor welke vitale bedrijven beveiliging geboden is. Het overleg hierover met de diverse Departementen heeft tot heden nog niet tot duidelijke uitspraken geleid. De heer KUIPERS kon thans evenwel aankondigen, dat binnenkort voor de verschillende gemeenten een door de BVD opgestelde lijst met te beveiligen bedrijven zal verschijnen. Dit impliceert tevens, dat voortaan het verstrekken van politieke antecedenten aan bedrijven, welke niet op deze lijsten voorkomen, buiten verantwoordelijkheid van de BVD zal vallen. Deze maatregel zal een nieuwe poging van BVD-zijde zijn om beperking te bevorderen. Verschillende factoren, waaronder de huidige politieke situatie in Nederland, maken deze beperking noodzakelijk. Wij zullen ons, aldus de heer KUIPERS, steeds aan de situatie moeten aanpassen. Indien de politieke constellatie zich in ongunstige zin zou wijzigen, zullen wij ons uiteraard wederom anders moeten opstellen. De beperking heeft niet alléén betrekking op het aantal bedrijven, maar de verantwoordelijke exploitant zal eveneens moeten streven in de beveiligde bedrijven tot een scheiding van vertrouwensfuncties en functies zonder veiligheidsbelang te komen. Alléén de functie is bepalend of gegevens verstrekt dienen te worden.

Vervolgens geeft de heer KUIPERS enige toelichting op het oude strijdpunt, dat er zekerheid moet bestaan omtrent de juistheid bij verstrekking van politieke gegevens. Bij vele inlichtingendiensten is het traditie geworden deze gegevens mondeling te verstrekken. Geconstateerd kon worden, dat verstrekking zowel in de vorm van feitelijke gegevens als in code-aanduidingen plaats vindt. Ook worden in het ID-werk ongeschoolde krachten soms ingezet om gegevens aan derden te verstrekken. De heer   wijst nog eens extra op het gevaar van mondelinge verstrekking. Na mondelinge ontvangst worden de betreffende gegevens door de bezoeker vaak in de meest absolute vorm genoteerd tengevolge waarvan onjuiste interpretaties ontstaan.

De BVD is van mening, dat deze handelwijze afkeuring verdient. De heer KUIPERS wijst op de taak van de verstrekkers, die de verantwoordelijkheid op zich dienen te nemen bepaalde informatie te onthouden en dienen te controleren, dat ongun-

stige gegevens alléén op de juiste wijze worden doorgegeven. Herhaalde malen is reeds gebleken, welke schade er ontstaat door het verstrekken van onjuiste nadelige gegevens. De verstrekking dient schriftelijk te geschieden, waarbij ook aandacht moet worden geschonken aan de verjaringstermijnen en aan het evaluatie-systeem. De heer KUIPERS is van mening, dat de verstrekking van politiek ongunstige gegevens, evenals bij de Dienst, bij de politie moet worden gekanaliseerd. De bevoegdheid tot verstrekking dient duidelijk geregeld te zijn. Ongunstige antecedenten zouden naar het inzicht van de Dienst slechts verstrekt mogen worden na ondertekening door een hogere politie-ambtenaar. Niet de I.D.-ambtenaar, doch de Korpschef bepale wie ongunstige gegevens in ontvangst mag nemen.

Het vorenstaande zal na ontvangst van de lijst van beveiligde bedrijven op basis van de "Aanbevelingen" door de Dienst sterk worden bevorderd.

Naar aanleiding van deze inleiding merkt de heer op huiverig te zijn om de bedrijven schriftelijk politieke antecedenten te geven. De heer KUIPERS wijst op de binding aan geheimhouding en de voorwaarden, die in overleg met onze afdeling Beveiliging gesteld worden ten aanzien van het gebruik, beheer, vernietiging e.d. van verstrekte politieke antecedenten.

De heer heeft enige bezwaren tegen de feitelijke verstrekking van antecedenten. Door zijn I.D.-ambtenaar wordt alléén medegedeeld of de betrokkene al of niet voorkomt.

De heer KUIPERS wijst erop, dat niet wij (BVD en Politie) een beslissing ten aanzien van bijvoorbeeld indiensttreding nemen, doch het bedrijf na een toelichting op de gegevens onzerzijds. Als voorbeeld haalt de heer KUIPERS het geval aan van een sollicitant, die reeds afviel, toen verstrekking van gegevens even werd opgeschort in verband met nadere verificaties.

De heer wijst op de noodzaak van een goed samenspel tussen de Politie en het betreffende bedrijf. De heer KUIPERS stelt, dat op de lijst alléén bedrijven voorkomen, waar reeds contact mee is. Aangenomen moet worden, dat het samenspel reeds voldoende bestaat.

Op een vraag of in alle bedrijven onbezoldigde BVD-ers werken met legitimatiebewijs, moet de heer KUIPERS ontkennend antwoorden. Deze erfenis uit het verleden zal echter nader worden gezien.

De heer   klaagt over de vele werkzaamheden voor het gemeentehuis. Naar aanleiding hiervan merkt de heer KUIPERS op, dat dit soort instellingen niet op onze lijst zal voorkomen. Deze kunnen niet van belang worden geacht voor de nationale veiligheid.

Op de vraag van de heer   hoe beoordeeld kan worden of bepaalde ongunstige gegevens over bijvoorbeeld een ter plaatse woonachtige werknemer van een bedrijf uit een andere gemeente mag worden verstrekt, adviseert Mr. DAMSTÉ contact op te nemen met de betreffende inlichtingendienst van de Politie. Bovendien zou daaraan de vraag gekoppeld dienen te worden of verstrekking van de gegevens wel noodzakelijk is.

Als aanvulling suggereert de heer   in voorkomend geval de behandeling aan de neven-inlichtingendienst over te dragen. Het gaat hier in hoofdzaak om bedrijven, welke geen beveiligingsvertegenwoordigers met BVD-legitimatiebewijs hebben. Degenen, die gegevens verzamelen met behulp van het officiële legitimatiebewijs, vallen onder de aandacht van de Dienst. Mr. DAMSTÉ realiseert zich zeer wel, dat e.e.a. hier en daar moeilijkheden kan opleveren, omdat een bepaalde informatiepositie in de bedrijven nodig is. Speciaal aan bestaande contacten in die bedrijven, welke uit een oogpunt van nationale beveiliging niet op de lijst zullen voorkomen, zal de basis ontvallen. Na verschijning van de lijst zal een vertegenwoordiger van de afdeling Beveiliging in de komende tijd met de Politie hierover komen spreken. Indien de I.D. niettemin van mening is, dat een bepaald bedrijf wel op de lijst dient voor te komen, kan een voorstel voor plaatsing hierop ingediend worden. Opgemerkt dient echter te worden, dat de motivering voor plaatsing op de lijst bij de Departementen heeft plaatsgevonden.

Rondvraag

De heer   suggereert als eventueel nieuw onderwerp voor de volgende I.D.-vergadering: studenten-uitwisseling met landen achter het IJzeren Gordijn en het lopen van stages door deze deelnemers bij de Overheidsdiensten.

In overleg met de aanwezigen stelt Mr.DAMSTÉ voor de volgende vergadering te houden op 13 december 1966.

30 november 1966.

VERSLAG VAN DE BIJEENKOMST VAN VERTEGENWOORDIGERS VAN EEN
AANTAL POLITIEVEBINDINGEN, GEHOUDEN OP DONDERDAG
15 SEPTEMBER 1966 TE 'S-GRAVENHAGE

=====

Aanwezig zijn de heren:

- Arnhem
- Groningen
- Nijmegen
- Nijmegen
- Amsterdam
- Rotterdam
- Enschede
- Tilburg
- Groningen
- 's-Gravenhage
- Tilburg
- Eindhoven
- Utrecht
- Haarlem

Van de B.V.D.:

Mr. J.S. Sinninghe Damsté (voorzitter), Drs. A. Kuipers,

, Jhr. M. de Savornin Lohman.

Een pikante bijzonderheid is, dat de journalist erin slaagde bij de Chinese Vertegenwoordiging binnen te dringen, waarmede hem ontstemd mededeelde, dat de B.V.D. pogingen gedaan zouden hebben de Chinese ingenieur te laten afspringen.

Mr. Römerlingh merkt op, dat de Haagse politie tot de mening neigt, dat de Chinese ingenieur suicide heeft willen plegen. Het beleid van de Ned. Regering zal nu bepalend zijn voor de duur van de verdere belegering van het gebouw van de Chinese Vertegenwoordiging.

B.

C. Het verstrekken van politieke antecedenten

Als laatste punt van de agenda houdt de heer Drs. A. Kuipers een inleiding over het bovenstaande onderwerp. Hij betoogt, dat waarschijnlijk niemand van de aanwezigen tegen de stelling is, dat het verstrekken van politieke antecedenten tot het noodzakelijke minimum moet worden beperkt. De problemen komen echter eerst bij de toepassing. De heer Kuipers memoreert de periode van het ontstaan van de Dienst: de tijd van het ontstaan van de koude oorlogssfeer en de machtsovername in Tsjecho-Slowakije in

1948. Met dit voorbeeld voor ogen werd sterker aangedrongen op een juiste beveiliging van onze bedrijven, o.a. door onbetrouwbare (lees: communistische) elementen te weren. In 1953 waren wij een groot aantal jaren verder. De verstrekking van politieke antecedenten begon meer kritische aandacht te krijgen. De vraag rees of de juiste omvang van de exploitatie niet ver buiten de perken was getreden. Vanaf die tijd werd een campagne ingezet om de uitwisseling van inlichtingen in betere banen te leiden. Diverse circulaires, zoals die betreffende de de verjaringstermijnen van politieke gegevens e.a., verschenen, doch niet duidelijk werd in welke gevallen bijvoorbeeld politieke antecedenten moesten worden verstrekt. In nauwe samenwerking met de politieverbindingen werden daarna de bekende "Aanbevelingen voor de verstrekking van politieke antecedenten" opgesteld, welke na goedkeuring door de Minister van Binnenlandse Zaken aan de Burgemeesters werden toegezonden ter uitvoering door de lokale politie-organen. Deze "Aanbevelingen" zijn reeds enige tijd van toepassing en beogen ook het verstrekken van inlichtingen zoveel mogelijk te beperken. De naleving is in vele opzichten niet verlopen zoals beoogd was. De BVD kon tot op heden ook niet duidelijk stelling nemen ten aanzien van de vraag voor welke vitale bedrijven beveiliging geboden is. Het overleg hierover met de diverse Departementen heeft tot heden nog niet tot duidelijke uitspraken geleid. De heer Kuipers kon thans evenwel aankondigen, dat binnenkort voor de verschillende gemeenten een door de BVD opgestelde lijst met te beveiligen bedrijven zal verschijnen. Dit impliceert tevens, dat voortaan het verstrekken van politieke antecedenten aan bedrijven, welke niet op deze lijsten voorkomen, buiten verantwoordelijkheid van de BVD zal vallen. Deze maatregel zal een nieuwe poging van BVD-zijde zijn om beperking te bevorderen. Verschillende factoren, waaronder de huidige politieke situatie in Nederland, maken deze beperking noodzakelijk. Wij zullen ons, aldus de heer Kuipers, steeds aan de situatie moeten aanpassen. Indien de politieke constellatie zich in ongunstige zin zou wijzigen, zullen wij ons uiteraard wederom anders moeten opstellen. De beperking heeft niet alléén betrek-

king op het aantal bedrijven, maar de verantwoordelijke exploitant zal eveneens moeten streven in de beveiligde bedrijven naar een scheiding van vertrouwensfuncties en functies zonder veiligheidsbelang te komen. Alléén de functie is bepalend of gegevens verstrekt dienen te worden.

Vervolgens geeft de heer Kuipers enige toelichting op het oude strijdpunt, dat er zekerheid moet bestaan omtrent de juistheid bij verstrekking van politieke gegevens. Bij vele inlichtingendiensten is het traditie geworden deze gegevens mondeling te verstrekken. Geconstateerd kon worden, dat verstrekking zowel in de vorm van de feitelijke gegevens als in code-aanduidingen plaatsvindt. Ook worden in het ID-werk ongeschoolde krachten soms ingezet om gegevens aan derden te verstrekken. De heer   wijst nog eens extra op het gevaar van mondelinge verstrekking. Na mondelinge ontvangst worden de betreffende gegevens door de bezoeker vaak in de meest absolute vorm genoteerd tengevolge waarvan onjuiste interpretaties ontstaan.

De BVD is van mening, dat deze handelwijze afkeuring verdient. De heer Kuipers wijst op de taak van de verstrekkers, die de verantwoordelijkheid op zich dienen te nemen bepaalde informatie te onthouden en dienen te controleren, dat ongunstige gegevens alléén op de juiste wijze worden doorgegeven. Herhaalde malen is reeds gebleken, welke schade er ontstaat door het verstrekken van onjuiste nadelige gegevens. De verstrekking dient schriftelijk te geschieden, waarbij ook aandacht moet worden geschonken aan de verjaringstermijnen en aan het evaluatie-systeem. De heer Kuipers is van mening, dat de verstrekking van politiek ongunstige gegevens, evenals bij de Dienst, bij de politie moet worden gekanaliseerd. De bevoegdheid tot verstrekking dient duidelijk geregeld te zijn. Ongunstige antecedenten zouden naar het inzicht van de Dienst slechts verstrekt mogen worden na ondertekening door een hogere politie-ambtenaar. Niet de ID-ambtenaar, doch de Korpschef bepale wie ongunstige gegevens in ontvangst mag nemen. Het vorenstaande zal na ontvangst van de lijst van beveiligde bedrijven op basis van de "Aanbevelingen" door de Dienst sterk worden bevorderd.

geven van adviezen om redenen van kwetsbaarheid van de bronnen, vaak ontbrekende evaluatie en om het extra aanleggen van kartotheken elders te voorkomen. De heer Kuipers verklaart, dat de BVD de Rotterdamse methode niet aanbeveelt. Op deze wijze gaat de Overheid op de stoel zitten van de bedrijfsleiding. Het is niet de taak van BVD en ID'en een geheim "vonnis" uit te spreken, waartegen geen verhaal mogelijk is. De heer _____ is van mening, dat een geschoolde ID-ambtenaar beter de zwaarte van de feiten kan afwegen dan de vertegenwoordiger van het betreffende bedrijf. Speciaal geldt dit, indien verkorte politieke mutaties voor exploitatie in aanmerking komen. De heer Kuipers kan dit standpunt ten dele onderschrijven. Er zal in een open gesprek tussen ID en bedrijf een wisselwerking moeten ontstaan. Mr. Damsté merkt op, dat de gesprekspartners toch behoorlijk geschoolde mensen zijn, die bovendien bij de BVD "bijgepraat" worden.

De heer _____ is eveneens van mening, dat de ID'en niet op de stoel van de werkgever moeten gaan zitten. Bovendien kan de politie de verschillende functies in de diverse bedrijven veelal niet beoordelen.

De heer _____ suggereert alléén aan vertegenwoordigers van bedrijven, die niet op de lijst voorkomen, politieke antecedenten in concreto te onthouden. Veelal zijn dezen ongeschoold en bovendien rijst de vraag of voldoende maatregelen zijn getroffen ten aanzien van beheer, inzage, vernietiging e.d.. De heer Kuipers adviseert alléén dan geen feitelijke gegevens te verstrekken, wanneer aangenomen moet worden, dat bij het betrokken bedrijf de gegevens met onvoldoende zorg worden behandeld.

Op desbetreffende vragen en opmerkingen van de heren _____ en _____ deelt de heer Kuipers mede, dat de PSP niet als een politiek extremistische organisatie kan worden aangemerkt. Niettemin besteedt de BVD wel enige aandacht aan contacten van individuele PSP-ers met extremistische binnen- of buitenlandse figuren. Exploitatie van PSP-gegevens dient, zoals in 1965 reeds werd medegedeeld, aan de BVD ter beoordeling te worden overgelaten.

De heer   heeft geconstateerd, dat Onderofficieren van het 450 CI-detachement het NATO-evaluatiesysteem niet kennen. De heer   heeft recent van Staf MID gehoord, dat op ons verzoek bij de Commandanten van de CI-detachementen erop is aangedrongen geen ongeëvalueerde gegevens meer te hanteren. Het NATO-evaluatiesysteem moet zeker bij de zogenaamde CI-Agenten bekend zijn. De heer   zal zich eventueel terzake nader met de Dienst in verbinding stellen.

De heer   hoopt, dat niet te veel aangedrongen zal worden op schriftelijke verstrekking van politieke gegevens.

De heer Kuipers geeft nog enige toelichting op art. 3 van het KB van 1949 en wijst er op, dat er een wijziging in de huidige situatie kan worden verwacht. De Kamercommissie van de BVD zal voortaan als Kamercommissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten ongetwijfeld haar gezichtsveld gaan vergroten en ook interesse tonen voor het werk dat de ID'en voor de BVD verrichten.

Rondvraag

De heer   stelt voor in het M.O. van de BVD een soort tijdschriftenschouw te houden teneinde belangstellende ID'en op lezenswaardige artikelen te attenderen. Mr. Damsté zegt toe dit voorstel in overweging te zullen nemen. Een tweede suggestie van de heer   , periodiek in het Maandoverzicht van bepaalde belangrijkeren figuren uit extremistische kring een soort profielbeschrijving te geven, wordt uit veiligheidsoverwegingen minder aantrekkelijk geacht door de grote spreiding van het overzicht. De heer   kan ervan verzekerd zijn goed geïnformeerd te worden, indien hij zich persoonlijk met de Dienst in verbinding stelt.

Op de vraag van de heer   of er bepaalde algemene voorschriften bestaan ten aanzien van het al of niet verlenen van vergunningen voor demonstraties, zoals bijvoorbeeld tegen de Amerikaanse politiek in Vietnam en de mee te voeren leuzen, suggereert Mr. Damsté contact op te nemen met de Directie O.O. en V.. Hier ligt geen taak voor de BVD.

In overleg met de aanwezigen stelt Mr. Damsté voor de volgende vergadering te houden op 15 december 1966.

30 november 1966.

PRESENTIELIJST I.D.-VERGADERING

d.d. 15 september 1966 - 1e groep.

AMSTERDAM

ARNHEM

EINDHOVEN

ENSCHDE

's-GRAVENHAGE

GRONINGEN

HAARLEM

NIJMEGEN

ROTTERDAM

TILBURG

UTRECHT